

66.486

KAMIENICA PRZY UL. ŚW. JANA 28 W KRAKOWIE

DOKUMENTACJA PRAC KONSERWATORSKICH

RENOWACJA ELEWACJI FRONTOWEJ I TYLNEJ ORAZ REMONT
ODTWORZENIOWY DACHU

Opracowała:

mgr Katarzyna Sułkowska
konserwator dzieł sztuki

Katarzyna Sułkowska

mgr Katarzyna Sułkowska
konserwator dzieł sztuki
ul. Wierzbowa 14, 32-065 Krzeszowice
tel. 607 267 052

Grudzień 2016

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZAPYTKÓW W KRAKOWIE
ARCHIWUM
Nr inwentarza 66.486/17

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

1. KARTA TYTUŁOWA

2. WSTĘP

3. PRZEBIEG PRAC KONSERWATORSKICH

4. ZALECENIA DLA UŻYTKOWNIKA

5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

6. PROTOKOŁY I NOTATKI Z KOMISJI KONSERWATORSKICH

1. KARTA TYTUŁOWA

I. INDENTYFIKACJA OBIEKTU

1. **Rodzaj obiektu:** kamienica mieszczańska, nr w rejestrze zabytków A-225
2. **Nazwa zabytku:** Dom Piorkowski
3. **Lokalizacja:** Kraków, ul. Św. Jana 28
4. **Czas powstania:** XVI w., kamienica wielokrotnie przebudowywana, ostateczny wygląd uzyskała w 1874 r, obecny jest efektem przebudowy z końca XIX w.
5. **Technika wykonania:** elewacja ceglana, tynkowana, obramienia okien i gzymsy wykonane z profilii ciągnionych w narzucie, fryz malarski w technice wapiennej, portal i cokoły wykonane z piaskowca i wapienia, dach kryty blachą miedzianą, stolarka dębowa
6. **Właściciel:** Polska Akademia Nauk, Plac Defilad 1,00-901 Warszawa

II. DANE DOTYCZĄCE PRAC KONSERWATORSKICH

1. **Inwestor:** Polska Akademia Nauk, Plac Defilad 1,00-901 Warszawa
2. **Wykonawca:** Przedsiębiorstwo Budowlano-konserwatorskie ART DECO
92-109 Łódź, ul. Chałubińskiego 33
3. **Kierownik Budowy:** mgr inż. Aneta Makohon, Łódź, ul. Chałubińskiego 33
4. **Inspektor Nadzoru:** inż. Tadeusz Olszewski, Kraków, ul. Strzelców 17/55
5. **Kierownik prac konserwatorskich:** konserwator dzieł sztuki mgr Katarzyna Sułkowska, 32-065 Krzeszowice, ul. Wierzbowa 14
6. **Autor programu prac konserwatorskich:** konserwator dzieł sztuki
mgr Magda Caban
7. **Autor projektu renowacji elewacji i remontu pokrycia dachowego:**
mgr inż. Mikołaj Krajewski Biuro Projektowe Mirosław Piórkowski Wierchowo ul.
Wojska Polskiego 14

8. **Krótki opis prac remontowych:** Skuto miejscowo odspojone i zdegradowane tynki elewacji oraz muru ogrodzeniowego i murów granicznych, wykonano uzupełnienia tynków zaprawą wapienną na bazie wapna trasowego, a w strefie cokołowej wykonano tynki renowacyjne, całość elewacji pokryto szpachlówką z mikrowłóknami. Oczyszczono, uzupełniono ubytki i wyczelowano profile ciągnione, gzymsy i ozdobne kroksztyny. Elewację zaimpregnowano i pomalowano dwukrotnie farbą silikonową. Poddano zabiegom konserwatorskim istniejący oryginalny pas polichromi między oknami na II piętrze elewacji frontowej. Oczyszczono, wzmocniono i uzupełniono ubytki w elementach kamiennych portalu i cokołów, a następnie elementy scalono kolorystycznie i zaimpregnowano. Zakonserwowano kraty, lampy i inne elementy metalowe na elewacjach. Wykonano renowację bramy wejściowej i tylnej oraz stolarki okiennej wraz z parapetami. Wymieniono obróbki blacharskie na elewacji z blachy miedzianej. Wymieniono pokrycie dachowe z blachy miedzianej układanej pasami na rąbek podwójny. Odkryte deskowanie i więźbę dachową zaimpregnowano przeciwwgrzybiczenie i przeciwogniowo. Wykonano z blachy miedzianej nowe ławy kominiarskie, płotki przeciwniegiowe i instalację odgromową. Wyremontowano kominy i ogniomury, które przekryto dachówką karpiówką.

III. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI

1. **Forma dokumentacji:** opisowa i fotograficzna;

2. **Ilość egzemplarzy:** 4 egz. w wydaniu książkowym;

3. **Miejsce przechowywania dokumentacji:**

- Polska Akademia Nauk
Plac Defilad 1, 00-901 Warszawa
- Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie
ul. św. Jana 28, 31-018 Kraków
- Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
ul. Kanonicza 24, 31-002 Kraków
- PBK ART DECO
ul. Chałubińskiego 33, 92-109 Łódź

4. **Wykonawca dokumentacji:** mgr Katarzyna Sułkowska;
współpraca: mgr inż. Aneta Makohon

5. **Czas trwania prac:** wrzesień-grudzień 2016

2. WSTĘP

W roku 2016 na zlecenie Polskiej Akademii Nauk wykonano rewitalizację elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej oraz wykonano remont odtworzeniowy pokrycia dachowego, orynnowania poziomego, kominów, murów ogniowych, impregnację więźby dachowej, wymianę ław kominiarskich w siedzibie Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Krakowie przy ul. św. Jana 28.

Prace wykonano na podstawie pozwoleń konserwatorskich nr 164/16 i 166/16 z dnia 15.02.2016 wydanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie oraz pozwoleń na roboty budowlane nr 763/2016 i 764/2016 z dnia 11.04.2016 wydanych przez Prezydenta Miasta Krakowa.

3. PRZEBIEG PRAC KONSERWATORSKICH

I. RENOWACJA TYNKÓW I SZTUKATERII

1. Ustawiono rusztowania elewacyjne.
2. Wykonano dokumentację fotograficzną stanu zachowania.
3. Wykonano rozpoznanie stratygraficzne elewacji i stolarki.
4. Zdemontowano elementy wtórne na elewacji tj. kable, haki.
5. Skuto odparzone i zdegradowane tynki:
 - na elewacji tylnej wtórny tynk cementowo-wapienny z II połowy XX w;
 - na ścianach granicznych oryginalny tynk wapienny;
 - na elewacji frontowej pod warstwą tynku z XX wieku miejscami odsłoniły się partie tynków wapiennych z poprzednich epok, z lekko zarysowanymi elementami dawnych polichromii, tynk zachowany reliktoowo, zniszczony. Dekoracje malarskie wraz z tynkiem odkryto i poddano konserwacji podczas remontu w 1982 r.
6. Przypora ściany granicznej kamienicy pod nr 30 była bardzo spękana, rozebrano luźne cegły i miejscowo przemurowano zaprawą z dodatkiem wapna trasowego, pustki powietrzne wypełniono zaprawą Bohrlochsuspension.
7. Zszyto pęknięcia murów w technologii Brutt Saver.
8. Ręcznie oczyszczono powierzchnie tynkowane i elementy wystroju sztukatorskiego przy użyciu szpachelek, szczotek i gorącej pary wodnej oraz wody pod ciśnieniem.
9. Wzmocniono istniejących tynki i profile ciągnione preparatem Tiefgrund firmy Remmers metodą powlekania i nasycania pędzlem.
10. Zabezpieczono miejscami odkryte oryginalne tynki wapienne na elewacji frontowej poprzez impregnację gruntem na bazie krzemianów (Sylitol Konzentrat 111 firmy Caparol, rozwór wodny 1:1) i wykonaniem opaski z tynku Optolith na bazie wapna trasowego.
11. Naprawiono powierzchnie tynkowane z zastosowaniem zapraw wapiennych – tynk Optolith na bazie wapna trasowego, a w strefie cokołowej tynk renowacyjny WTA firmy Remmers (obrzutka Vorspritzmortel, warstwa podkładowa Grundputz, warstwa nawierzchniowa Sanierputz gr. 2 cm).
12. Uzupełniono ubytki i wycyzelowano sztukaterie i profile ciągnione – zaprawa Feinputz firmy Remmers;
13. Wyszpachlowano dwukrotnie całą powierzchnię gładkich tynków masą mineralną z mikrowłóknami Ispo Klasyk firmy STO.
14. Oryginalny pas polichromii między oknami na II piętrze na elewacji frontowej zachował się w dobrym stanie. Delikatnie oczyszczono polichromie z brudu miękką gąbką i ciepłą wodą, uzupełniono niewielkie ubytki poprzez punktowanie pigmentami mineralnymi w proszku firmy Kremer, a całość zabezpieczono impregnatem na bazie krzemianów (Sylitol Konzentrat 111 firmy

Caparol, rozwtór wodny 1:1).

15. Pomalowano elewacje, mur ogrodzenia i mury graniczne, mury ogniowe, kominy farbą silikonową firmy Remmers LA Silikonharzfarbe, po uprzednim zagruntowaniu ich preparatem Hydro-Tiefengrund firmy Remmers:

- tło Bolusrot 05-2 wg wzornika Remmers
- detal Goldbraun 04-4 wg wzornika Remmers
- mur ogrodzeniowy, mury ogniowe i kominy - Goldbraun 04-4 wg wzornika Remmers
- mur graniczny od kamienicy pod nr 26 – wzornik Keim kolor nr 50027
- mur graniczny od kamienicy pod nr 30 – wzornik Caparol kolor Palazzo 120.

Aby pomalować ściany graniczne uzyskano zgody właścicieli sąsiednich kamienic.

16. Wykonano nowe obróbki blacharskie gzymsów i parapetów z blachy miedzianej klejonej do podłoża Enkolitem oraz wykonano dodatkowe uszczelnienie przezroczystym silikonem dekarским.

17. Koronę muru ogrodzenia zabezpieczono warstwą dachówki karpiówki w kolorze czerwonym, również wymieniono pokrycie z dachówki karpiówki murów ogniowych od strony kamienicy pod nr 26;

18. Zabezpieczono nakrywy kominów poprzez wykonanie uszczelnienia szlamem Sulfatexschalmme firmy Remmers.

II. RENOWACJA ELEMENTÓW KAMIENNYCH

1. Ręcznie i mechanicznie doczyszczono zabrudzenia, przebarwienia i patynę.
2. Usunięto wadliwe i pociemniałe kity cementowe z poprzednich remontów metodą wykuwania dłutami kamieniarskimi.
3. Uzupełniono ubytki zaprawą Restauriermortel firmy Remmers barwioną w masie na kolor naturalnego kamienia wraz z odtworzeniem oryginalnej faktury.
4. Scalono kolorystycznie naprawiane miejsca farbą laserunkową krzemianową Keim Restaurolasur, kolor dobierany indywidualnie.
5. Zabezpieczono powierzchnię kamienia preparatem hydrofobowym Funcosil SL firmy Remmers metodą nasycania pędzlem.

III. RENOWACJA DĘBOWEJ STOLARKI OKIENNEJ I DĘBOWYCH DRZWI NA DZIEDZINIEC

1. Po szczegółowym przeglądzie stolarki okiennej wykonanej z drewna dębowego stwierdzono, że jest ona w dość dobrym stanie technicznym i po konsultacjach z kierownikiem prac konserwatorskich, inwestorem, przedstawicielem WUOZ, projektantem podjęto decyzję o zachowaniu istniejącej stolarki okiennej wraz z parapetami i poddaniu jej renowacji.
2. Mechanicznie usunięto warstwy lakiernicze z okien, parapetów i drzwi.
3. Uzupełniono zniszczone lub brakujące elementy – okapniki w oknach przy zastosowaniu listew z drewna dębowego.
4. Uzupełniono drobne ubytki poprzez szpachlowanie kitem do drewna firmy Tikkurilla.
5. Oczyszczono, naprawiono i wyregulowano okucia;

6. Uzupełniono szklenie szkłem witrażowym okien zespolonych w pomieszczeniu na parterze od strony dziedzińca.
7. Okna, parapety i drzwi wyszlifowano i zagruntowano wodnym środkiem Induline GW-360, a następnie powierzchnie pokryto dwukrotnie farbą laserunkową - wodną poliuretanowo-akrylową lazurą nr 19 firmy Remmers (kolor średni dąb).
8. Okna uszczelniono poprzez wklejenie uszczelek.

IV. RENOWACJA SOSNOWEJ BRAMY WJAZDOWEJ

1. Usunięto stare warstwy farb za pomocą nagrzewnicy z płynną regulacją nadmuchu zachowując świadka oryginalnego koloru drzwi – deska w lewym górnym rogu.
2. Oczyszczono ozdobne elementy na drzwiach – okucia.
3. Mniejsze ubytki uzupełniono kitem do drewna firmy Tikkurilla.
4. Wypełniono większe ubytki poprzez wstawienie i dopasowanie nowych drewnianych elementów – ubytek deski przy listwie przymykowej na dole. Zastosowano drewno świerkowe.
5. Drzwi wyszlifowano i pomalowano od strony zewnętrznej trzema cienkimi warstwami farby akrylowej Tikkurilla matowej w kolorze NCS S7020-G (ciemna zieleń), a od strony wewnętrznej na kolor stolarki okiennej, czyli zagruntowano wodnym środkiem Induline GW-360, a następnie pokryto dwukrotnie wodną poliuretanowo-akrylową lazurą nr 19 firmy Remmers.

V. RENOWACJA ELEMENTÓW METALOWYCH

1. Kraty okienne, okucia okienne i drzwiowe, uchwyty do flag, metalowe drzwiczki i kratki mechanicznie oczyszczono z rdzy i nawarstwień malarskich i dwukrotnie pomalowano farbą antykorozyjną Hammerite w kolorze czarny mat.
2. Oczyszczono z brudu mosiężną tablicę na elewacji frontowej przy zastosowaniu preparatu Duraglit. Starano się zachować w jak największym stopniu oryginalną patynę, wierzch wypukłych liter przepolerowano, a całość zabezpieczono bezbarwnym lakierem akrylowym (Paraloid B-44 w acetonie).

VI. REMONT ODTWORZENIOWY POKRYCIA DACHOWEGO

1. Ze względu na warunki atmosferyczne prace na dachu prowadzono niezbyt dużymi odcinkami, tak aby można było w razie niespodziewanego deszczu zabezpieczyć rozebraną część połaci dachowej plandeką z PCV.
2. Zdemonutowano pokrycie z blachy miedzianej, rozebrano rynny, rury spustowe i obróbki blacharskie.
3. Wymieniono zniszczone elementy deskowania i więźby.
4. Zaimpregnowano elementy drewniane przeciwgrzybicznie i przeciwogniowo preparatem Fobos M-4;

5. Ułożono na deskowaniu specjalną matę wysoko paroprzepuszczalną z oplotem stosowaną pod pokrycia z blach płaskich, umożliwiającą zwentylowanie połaci dachowej.
6. Wykonano pas podrynnowy, zamontowano haki rynnowe z płaskowników miedzianych, rynnę o śr. 150 mm oraz pas nadrynnowy.
7. Ułożono pokrycie z taśmy miedzianej pasami na rąbek stojący podwójny mocowanymi do podłoża haftrami z blachy miedzianej.
8. Wykonano obróbki lukarn z blachy miedzianej oraz wykonano nowe kołnierze z blachy miedzianej okien połaciowych.
9. Wykonano obróbkę kalenicy w sposób umożliwiający wentylację połaci dachowej, zamontowano nowe kominki wentylacyjne z blachy miedzianej.
10. Zamontowano ławy kominiarskie i płotki przeciwsniegowe z blachy miedzianej na specjalnych uchwytych mocowanych do rąbka.
11. Odtworzono instalację odgromową na dachu z pręta o śr. 8 mm mocowanego do rąbka za pomocą specjalnych uchwytów miedzianych, zamontowano trzy miedziowane iglice odgromowe na kominach.
12. Odtworzono na wzór istniejących ozdobne kosze zlewowe oraz zamontowano rury spustowe o śr. 150 mm.
13. Wykonano obróbki blacharskie przy ścianach i wokół kominów oraz doszczelniono istniejące obróbki na murach ogniowych wykonane przez właścicieli sąsiednich kamienic.

VII. ZMIANY I UZGODNIENIA

Prace remontowo-konserwatorskie przebiegały w większości zgodnie z projektem. Kolorystykę po konsultacji z autorem projektu uzgodniono wspólnie z inspektorem nadzoru inwestorskiego, kierownikiem prac konserwatorskich oraz przedstawicielem WUOZ wybierając ją z kilku próbek, jakie wykonał wykonawca remontu opierając się na planszy kolorystycznej i wynikach badań stratygraficznych.

W wyniku badań stratygraficznych odkryto, że wrota wejściowe były malowane na kolor zielony i podjęto decyzję o jego odtworzeniu.

Istotną zmianą projektową jest rezygnacja z wymiany stolarki okiennej. Istniejące, dobrze zachowane okna dębowe miały być wymienione na takie same, lecz wykonane z drewna sosnowego klejonego. Po konsultacjach z autorem projektu, kierownikiem prac konserwatorskich, przedstawicielem WUOZ inwestor wyraził zgodę na pozostawienie istniejących okien i parapetów dębowych i na poddanie ich renowacji.

4. ZALECENIA DLA UŻYTKOWNIKA

1. ELEWACJE

Należy dokonywać kompleksowego przeglądu elewacji co roku po okresie zimowym. Zaleca się również bieżące kontrole, a zwłaszcza blacharki – drożność rynien i rur spustowych przed zimą i na wiosnę. W przypadku nie kontrolowania i nie oczyszczania mogą wystąpić zacieki i nieszczelność, za które nie odpowiada wykonawca.

Po upływie 3 lat należy oczyścić elewacje z osadzającego się na nich brudu i kurzu poprzez spłukanie ich wodą pod niskim ciśnieniem ewentualnie z detergentem biodegradowalnym, a po jego zastosowaniu należy dodatkowo spłukać elewację wodą. Zabieg można wykonywać z podnośnika lub na linach. Zabieg czyszczenia powinna wykonać firma renowacyjno-konserwatorska.

W okresie zimowym nie należy posypywać chodnika solą w bezpośrednim sąsiedztwie elewacji. Powierzchnie chodnika można posypywać samym piaskiem. Sól drogowa przyczynia się do powstawania białych wykwitów na powierzchni cokołu oraz do powolnego niszczenia kamienia w strefie cokołowej.

2. DACH I OBRÓBKI BLACHARSKIE

Należy dokonywać kompleksowego przeglądu dachu i obróbek blacharskich co roku przed i po okresie zimowym.

W przypadku śnieżnej zimy usuwać na bieżąco złogi śniegu z dachu, zabrania się stosowania ostrych narzędzi mogących zniszczyć pokrycie z miedzi. Usuwanie śniegu z dachu należy powierzyć specjalistycznej firmie, która posiada odpowiedni sprzęt i wykwalifikowaną kadrę do pracy na wysokości.

Przed i po zimie należy przeczyścić kosze, rynny i rury spustowe oraz sprawdzić szczelność obróbek blacharskich. W razie rozszczelnienia poprawić lutowanie lub uszczelnić uszczelniaczem dekarским przezroczystym np. przy parapetach lub gzymsach.

3. STOLARKA OKIENNA I DRZWIOWA

Stolarkę okienną i drzwiową należy przejrzeć raz w roku po okresie zimowym. Stolarkę należy myć łagodnie delikatnymi detergentami (tensydy niejonowe biodegradowalne) nie stosować proszków ściernych, preparatów na bazie chloru, ani ostrych narzędzi mogących zarysować powierzchnię. Myć lekko wilgotną szmatką lub gąbką, aby nie wprowadzać zbyt dużo wody.

Drobne uszkodzenia wynikające z eksploatacji jak zadrapania, spęcherzenia farby, czy złuszczenia i ubytki likwidować na bieżąco. Nie wolno dopuścić do tego, aby drewno bez powłok wykończeniowych było narażone na działanie czynników zewnętrznych. Prace te powinien przeprowadzać wykonawca renowacji stolarki.

4. ELEMENTY KAMIENNE

Po upływie 3 lat elementy kamienne należy umyć (najlepiej za pomocą gorącej pary) i na nowo zahydrofobizować. Zabieg ten należy przeprowadzić w porze letniej i

najlepiej, aby wykonała go firma konserwatorska. Również wszelkie powstałe ubytki powinny być niezwłocznie uzupełniane przez firmę konserwatorską.

5. ELEMENTY METALOWE

Dokonywać corocznie przeglądu elementów metalowych, usuwać na bieżąco ogniska korozji i malować farbą antykorozyjną typu Hammerite. Czyścić wodą przy pomocy miękkiej gąbki lub odkurzaczem z miękką szczotką.